

PASCALINA LEHNERT: XII. PIUSZ KÖZELÉBEN Pascalina nővér visszaemlékezései

Alig 24 éves volt Pascalina Lehnert, a keresztes nővérek kongregációjának Felső-Bajorországból származó tagja, amikor a rend főnöknője 1918-ban rövid kiségitésre küldte Münchenbe, ahol a pápai nunciatúra háztartásának ellátása lett a feladata. Ekkor ismerte meg Eugenio Pacellit, a későbbi XII. Piusz pápát, a rövid kiségitésből pedig 40 éven át tartó szolgálat lett, előbb a müncheni és berlini nunciatúrán, majd a Vatikánban. Pacelli nuncius ugyanis hamar felismerte Pascalina nővér kiváló gyakorlati érzékét, munkabírását és megbízhatóságát, s ragaszkodott ahhoz, hogy ő legyen — két rendtársával együtt — háztartásának vezetője, akkor is, amikor visszatért szülővárosába, Rómába. Sőt, a nővér idővel egyre fontosabb bizalmi feladatokat kapott, kezdve a nunciatúra Berlinbe költöztetésétől a második világháború alatti és utáni karitatív akciók bonyolításán át az idős egyházfő mellett végzett „titkárnői” tevékenységig. Személye és — főként XII. Piusz utolsó éveiben megnövekedett — informális befolyása a történészek érdeklődését is felkeltette, olyannyira, hogy még életrajz is született róla, ami nem éppen szokványos egy házvezetőnő esetében (Martha Schad: *Gottes mächtige Dienerin. Schwester Pascalina und Papst Pius XII.* Herbig, München, 2007).

XII. Piusz 1958-ban bekövetkezett halála után nem sokkal, rendi előjárója utasítására vetette papírra Pascalina nővér a pápáról őrzött emlékeit. A memoár sokáig kéziratban maradt, s csak a nővér halála előtt egy évvel, 1982-ben válhatott publikussá II. János Pál pápa engedélyével. A Török Csaba fordításában immár magyarul is olvasható könyv bepillantást enged az apostoli nuncius, bíboros államtitkár, majd pápa mindennapi életébe, ám csalódní fog, aki vatikáni pletykákat vár a könyvtől, bár a nővér számos anekdotával fűszerezi elbeszélését. A visszaemlékezés sok, máshonnan nem ismerhető adatot közöl XII. Piusz személyiségéről, munkastílusáról, lelkiéletéről vagy éppen rekreációs szokásairól, de a szerző mindenekelőtt hagiografikus emlékművet kívánt állítani a maga eszközeivel annak a főpapnak, akit mélységesen tisztelt, s aki őt kitüntette bizalmával. A könyvet történeti forrásként is lehet hasznosítani, nyilvánvaló szubjektivitásának figyelembevételével, a 20. század leginkább vitatott pontifikátusának jobb megértéséhez. Pacelli nuncius müncheni és berlini éveivel kapcsolatban a szerző kiemeli, hogy az olasz főpap megismerte, sőt megkedvelte a német népet és kultúráját, ezért másoknál világosabban

látta Hitler felemelkedésének veszélyeit (41.), bíboros-államtitkárként pedig tevékenyen részt vett XI. Piusz pápa totalitarizmus-ellenes „politikájának” végrehajtásában (53.). Pápasága kezdetétől nagy súlyt fektetett a Vatikán karitatív tevékenységére, ami fokozódott a második világháború idején, különösen Róma német megszállása alatt, de a háború után is folytatódott (98–105, 114–116.). XII. Piusz nemcsak tudott a római kolostorok és szentszéki ingatlanok megnyitásáról a menedéket kereső üldözöttek számára, hanem „ő maga is besegített az elrejtözöttek ellátásába, szálláshelyük elviselhetőbbé tételébe” (115.). Tegyük hozzá, a legnehezebb időkben éppen Pascalina nővérré hárult a segélyezés megszervezésének feladata, így ekkor ő is részese lett az eseményeknek, amint szemtanúként írja le egy már elkészített, náciellenes pápai tiltakozás elégetését (112.), és a kényes dokumentumok elrejtését a német megszállás kezdetén (116.). XII. Piusz pápaságának spirituális csúcspontja a nővér szerint az 1950-es szentév volt (129–138.), neki magának pedig Szent József tiszteletének felvirágoztatása volt a szívügye (55–56.). Nagyon részletesen írja le a pápa földi életének utolsó napjait, s azt sem hallgatja el, hogy egy korábbi utasításra hivatkozva elégette XII. Piusz személyes feljegyzéseit (181.).

A magyar kiadáshoz Perger Gyula írt utószót, amelyben XII. Piusz magyarokhoz fűződő kapcsolatát mutatja be. Pascalina nővér is megemlékezik Pacelli bíboros részvételéről az 1938-as budapesti Eucharisztikus Kongresszuson, valamint a pápa Mindszenty Józsefhez intézett profetikus szavairól a bíborosi kalap átadásakor (58–60, 143–144.). Ezekhez az utószó hozzászeli még Árpád-házi Margit szentté avatásakor mondott beszédét, Horthy Miklós kormányzónak írott levelét a magyar zsidóság érdekében, továbbá az 1956-os forradalom alatti és utáni, a magyar néppel együtt érző megnyilatkozásait. (Ford. Török Csaba; *Ecclesia*, Budapest, 2019)

GÁRDONYI MÁTÉ

PATSCH FERENC SJ: ÉGETŐ KÉRDÉSEK — KATOLIKUS VÁLASZOK

Ha egyetlen központi gondolat terébe kellene állítanom Patsch Ferenc új kötetét, akkor ez a mondat lenne az: „A világból ma hiányoznak az iránymutató eszmék” (107.). Napjainkban, a posztmodern kor után, nem is lehet nagyobb kihívás, mint kiegyensúlyozott látképet adni világunkról és az egyházzal. Szerzőnk sok tekintetben erre (is) vállalkozik. Néhány sokatmondó (új) fogalom, amely jellemzi a kötetben megjelent írásokat: „di-

gitális detoxikáció”, „mcdonaldizáció”, „humánforradalom”, vagy a Charles Taylor nyomán idézett „nem-kötődés”, illetve az „eloldódás kultúrája” kifejezés. Mindez mutatja, hogy itt komoly küzdelem zajlik: egyfelől a jelen kultúra (vagy kultúrák) megértése (kérdések), másfelől a válaszok megfogalmazása mentén, amelyek mindig összhangban állnak az egyházi hagyománnyal, illetve amelyek érezhetően hiteles lelkiségből fakadnak.

A kötetben végighúzódik Patsch Ferenc higgadt, kiegyensúlyozott látásmódja. Emellett azonban világosan hitet tesz a keresztény értékek mellett. Hitelesen tájékoztat egy olyan világban, amelyben éppen az objektív látásmód hiányzik. Ezért is lenne fontos, ha a kötet világi és egyházi közéletet elemző részeit (különösen is a *Politika a populizmus és a demokrácia között*, a *Jövőkilátások*, illetve a könyv Ferenc pápával foglalkozó fejezetére utalnék itt) széles olvasóközönség ismerné meg. A szerző kötet végén olvasható életútjából kiderül, hogy hosszú évek óta él Rómában, ahol teológiát tanít, illetve hogy több, számára fontos utat tett például a Dominikai Köztársaságban vagy Indiában. Így, bár ezek az írások egyértelműen hozzánk akarnak szólni, mégis egy olyan „távolságból” felvett perspektíva jellemzi őket, amely magában hordozza a már említett, a kötet egyik erényeként mutatkozó tárgyi objektivitást.

Könyvét Patsch Ferenc egy olyan fejezettel indítja, amely önmagában is állásfoglalás, mégis egy pillanattal sem támadó vagy elítélő, inkább elemző és feltáró, megérteni és megértetni vágyó: Francis Fukuyama demokrácia-felfogásának lenscséjén keresztül vizsgálja meg korunk *demokratikus deficitjét*, külön is kitérve az EU-ra és annak intézményes problémáira. Itt szerzőnk világosan hitet tesz az államok demokratikus intézményi berendezkedése, egy helyesen felfogott európai integráció és intézményrendszer mellett, amely egyben a magyar jövő is. Ebben a kontextusban fordít a kötet kiemelt figyelmet a migráció kérdésére. A kérdést három alfejezet is tárgyalja: történelmi-politikai és biblikus szempontból, majd a kultúrák találkozásának fényében. Emellett több helyen, bennfoglaltan Ferenc pápa teológiáját és pasztorális gyakorlatát elemezve, részletesen is előkerül ez a téma.

Trump, Erdogan, EU, liberalizmus — olyan karakteres témák, amelyek megkerülhetetlenek közéletünkben. *Amoris laetitia*, teológia és spiritualitás, Ferenc pápa, papi és egyéb visszaélések — ezek a mai egyházi élet nagy vitatott témái. Ezen témák közül kiemelkedik az a nézőpont, amely, többek között Ferenc pápával összekötve, részletesen feltárja és elemzi az egyház útját, amely nem más, mint a *világegyházzá* válás útja. Ez a folyamat lehet az, amely képes, éppen Ferenc pápa pasztorálteológiája mentén, megfordítani azt az új, pünkösdista „reformációt”, amely igen komolyan fenyegeti Dél-

Amerika katolikus egyházának nagyobb részét. Európából szemlélve ennek a folyamatnak egyik oldala sem eléggé ismert ahhoz, hogy reálisan felmérjük, világviszonylatban mennyire elterjedtek ezek a mozgalmak, vagy hogy Ferenc pápasága ezt a folyamatot miként tudja mérsékelni. Sok esetben nem látjuk és nem érzékeljük a periféria egyházát, ahogyan azt sem, hogy bizonyos értelemben mára gyakorlatilag Európa, vagyis mi váltunk azzá.

A kötet egyik legkérdésesebb és egyben leginkább elgondolkodtató fejezete a *Problémák* címet viseli. A *Sötét vonzalmak* című alfejezetben szerzőnk a papi pedofíliaval vet szemót, kiutat keresve. Ezek után tér át Daniel Boyarin *The Jewish Gospels* című könyvének kritikájára. A fejezet a *Mai vita Jézus felségcímeiről* címet viseli. Miről is van itt szó, és miért is annyira meglepő ez a párosítás? Első látásra talán nem egészen egyértelmű, a két téma miért került egy fejezetbe. Azon túl, hogy a papi visszaélések komoly kihívásokat jelentenek, mérhetetlen szenvedéseket okoznak. Boyarin könyve jól mutatja, hogy korunk hogyan próbálja ismételtelen relativizálni a kereszténység fundamentumait: Jézus Krisztust, a kinyilatkoztatást, az egyházat, illetve a keresztény vallást magát. És ebben a fontos kérdésben még kevésbé vagyunk jelen, hittel, teológiai képzettséggel vagy egyszerűen érdeklődéssel, mint az előzőben.

Újra kellene tanulnunk a hit alapjait, az imádságot, korrelációban saját világunk, a vallások megértésével, a közös párbeszéd, a demokratikus együttélés jövőjéért. Patsch Ferenc könyve ehhez, és ahogyan ő fogalmaz, egy új „humánforradalomhoz” szeretne hatékonyan hozzájárulni. (*Jesuita Kiadó*, Budapest, 2019)

SÁGHY ÁDÁM

LACKFI JÁNOS: VAN TÜZED? Istenes versek

Istenképeinek, istenkapcsolatának elfogadó humorral átítatott, mélyen személyes jellege adja az egységét e kötetnek, amely — tágan értett tematikus válogatásként — híven reprezentálja a Lackfi-költészet hangnemi, műfaji és formai gazdagságát. „Istenesen” is hol nyugtalanul, önfeledten vagy himnikusan vallomások, hol kollektív szólamainkat építi (ön)ironikus-patetikus „közéleti” szerkezetekbe; s talán az Isten jelenlétében való játékos, tét nélküli elidőzés olvasói (szerzői) magatartásajánlatként is olvashatjuk az olykor súlytalannak tetsző dalformákat. Alighanem Őt szólítja meg a szemtelen cím is — hiszen a „Van tüzed?” nem naivan érdeklődő lelkitükör-kérdés: pragmatikai szempontból, mindennapi dohányos-fordulatként ez a kérdés maga.

E viszony persze korántsem mentes a kétségtől: „Uram, elindulsz otthonról, és rájössz, / hogy

nem mosogattad el a bűnösöket, / rájuk fog száradni a sok / gusztagustalan maszat, (...) hogy elfelejtetted elől összevarrni / az összes szatír ballonkabátját, (...) hogy nem kötötted pórázra a cunamit, (...) hogy nem zártad el a háborút, / de ki az ördög tudná mindezt / számon tartani, / Uram, ki az Isten?" Meglehet, valóban ördögi ötlet lajstromot vezetni a világ szenvedéseiről. De a játékosan lefokozó megértés mellett mintha a felhorgadó harag is ott bujkálna a kérdésben: mégis, „Uram, ki az Isten?"

Az Istenhez-Istenről való beszéd hagyományát ekként személyessé író szövegekben mindeközben ott kísértenek a magyar és világirodalom Ürstenői is — a Biblia- és himnuszparafrazisokban, az (Esterházy) Pál *uram lábnyomán ballagtomban szörcött énekek* gyönyörű, nyelverteremtő stílusimitációiban, *Az Isten itt állt a hátam mögött...* témáját variáló *Büjcskában*, a *Zarándokének* Weöres-áthallásaiban, a Szép Ernőt idéző *Játék minden* nélkül zseniális nyelvelszóggal átértelmeződő (másutt annál bánatosabban funkciótlannul maradó) sorismétléseiben.

Egyfajta szellemi kaland elfogadni az alcím ajánlatát: hogy ebben a szövegvilágban minden vers istenes, s az Ő jelenléte kontextualizál újra olyan jól ismert, eddig másfelől olvasott szövegeket is, mint a *Múltbéli egerészés* vagy a „Lázer-vinnek” emléket állító *Örök*. A kötet egésze demonstrálja, hogy Lackfi világhoz való viszonya a középkori-barokk allegorizáló szemléletmódot idézi, amely számára a világ „Isten ujjától írott könyv (...)”, és az egyes teremtmények mintegy valamely figurák, melyeket (...) isteni akarat alkotott Isten láthatatlan bölcsességének kinyilvánítására”. Mintha Szentviktóri Hugó szavait parafrazeálná a vers, mikor a balatoni táj szépségét csodálva „a kek sarkába rejtett szignót” kezdi kaparszni, vagy Őt fedezi föl minden villamosgarázsban és déja vu-ben. Uram, „belehalsz minden kutyadögbe, / elütött rókaakölyökbe, kivasalt sünbe, / és feltámadsz minden vaksi, gültüszemű / verébfiókában” — mondja gyönyörű címével is *A világbaöltözés zsolttára*.

Középkoriasan vagy gyermekien tárgyias e költészet képi világa is — s ez a tapasztalatlanság a Lackfi-líra talán legsajátabb erénye. „Ahogyan Isten mibennünk / lépésről lépésre felülmúlja / önmagát, képes újabb és újabb / részletekkel bővíteni a hajnalod, / öntudatára ébredő táj teljességét (...) színreflexek éntevonásnyi / káprázatával petyegtetve / eget és földet (...) madársziluetteket / ásva ki a sötétből, hogy a kezdet / kezdetéhez visszaporogva ott álljunk / ruha és szegény nélkül, / egymásnak ösidőktől ismerősen, / mi ketten, Ádám és Éva.” Látvány és látomás hajnali, hunyorgó összeolvadásában nemcsak a köznapi és édenkerti idők, de a tagmondatok hierarchiája is elmosódik: *Ahogy* Isten felülmúlja magát bennünk, *úgy* képes új részletekkel bővíteni a tájat is (s ebbe a kitelje-

sedő hasonlítottba íródunk vissza aztán mi magunk, hisz mégis rólunk beszél ez az érzékletesen érzéki tapasztalat) — vagy mindez, teremtéssel, paradicsomkerttel, mivelünk, a két félmondatot egymás mellé rendelve, még mindig csak hasonlítója valami ennél is mondhatatlanabbnak?

S az el(nem)mondhatatlan a Lackfi-életmű legvalóságosabb poétikai problémája is: a Mindennel szemezve óhatatlanul is a mindentmondás, a mindigmondás bábeli kísértése keríti hatalmába az alkotót. Az alkalmi túlbujánzásokban és esetlegességekben, a „cseppfolyós, nagy folyamok” szószaporításaiban, a csöndek megtorpanásait a rutin lendületével túlbeszélve azt kockáztatja, hogy súlytalanná lesz a megszólalás, s a képek mögött épp a legfőbb Jelölt feltétlen egyedisége, a rácsodálkozás katarzisa vész el. A *Lavina-dal* életérzése ez, amely a *Hálaének* ciklus nyitányaként itt a hétköznapi gazdagság, a „mindennel ellátottság” himnuszaként olvastatja magát; amely azonban nagyon is tudja, hogyan terít be, nyel el, temet maga alá, ami sok: „Görget, amim van, görgetem én, / S forgok e vásár görgetegén: / Hord a tulajdon, mint lavina, / Mert csupa vant szül mind, ami van.” Ahogyan a megidézett Esterházy Pál barokk katalógusverseiben is az egyéniség felszámolását, így végső soron a halál egyeduralmát bizonyító alakzattá válik a „sok”, akár a szerzői-tematikusszándék ellenében is.

Mindez persze nem választható el a Lackfi-líra tudatosan vállalt magatartásától, az — irodalmi és evangéliumi értelemben vett — mindennapi miszszionálástól, a szüntelen „verbális jelenléttől” sem. Akárhogyan is vélekedjünk minderről, az önreflexió telitalálata a repülőtéri csomagolóember alakja, aki nejlomba bugyolálja az utasok poggyászait: „mi pénzt, / mi környezetzsennyezést ölünk bele / egy ilyen ökörségbe, mely a tetejébe / aligha ér valamit” — de hát végül is ő is csak ember, ébred az örökké érzékeny empátia, s vele a nagyon is nyílt önkritika: „akkor van jó napja, (...) ha minél több munkadarabot / sikerült bevonnia színezüst / műanyagnyállal (...) a költő sem igen más, mint efféle / csomagolóember, bepólyálja a más / kis motyóját valami furcsa / burokba, hogy megmaradjon / épen, sértetlenül a nagy / repülés utánra mindaz, / ami igazán fontos.” Hogy megmarad-e? A nagy repülés után ki-ki maga ellenőrizheti...

Addig meg „dadogva, / szavamot is feledve, AMRU, / UMRA, MARU, MURA, URAM, / AMUR” — vakogja immár valóban bábeli nyelvállapotban *A dadogás zsolttára*. A zárósort Hernádi Mária kötetvégi tanulmánya olvassa tudatosan félre, sutaságában is mindent egybekapcsoló „amor”-nak — s innen már csak egy lépés az „amur Dei”. Az amúr pedig nemcsak proletár-múlttal bíró orosz folyó, de egy halfaj is, amely vizinövényekből testtömege másfélszeresét fogyasztja el naponta.

És talán tényleg fölösleges kérdés, ez a „bevállalós” pontyféle miképp kerül ide a vers végére; az olvasót így is, úgy is visszavezeti a barokk stílusimitációban levegőjét „buborgatván” tengődő hal képéhez, aki „Sohsem szomjas, mindig innya, / Keze-lába hía, / Mégis Urunk jelképe lón, / Mint az meg van írva” — Isten tökéletlenségében is tökéletes szolgálóhoz. (*Szent István Társulat, Budapest, 2019*)

KIPKE ÁGNES

GRZEGORZ GÓRNY: GYILKOSSÁG ÉS ORVOSTUDOMÁNY

A könyv lengyel szerzője riporter, esszéista, dokumentumfilm-rendező, több mint 30 könyv írója, művei eddig 25 országban jelentek meg. Munkássága során számos díjat kapott.

Korábban filmeket készített az abortuszról és az eutanáziáról, melyek alapját képezik most megjelent könyvének. A szerző kiindulópontja a hippokratészi eskü, amely hirdette az emberi élet sérthetlenségét. Ez az orvosi ethosz csaknem huszonöt évszázadig fennmaradt, a 20. század azonban drámai fordulatot hozott. Górnny emlékeztet rá, hogy Szent II. János Pál pápa „a halál civilizációja” és „az élet civilizációja” (9.) közötti harcról beszélt azokkal a kihívásokkal kapcsolatban, amelyekben az orvostudományok képviselői főszerepet játszanak. A könyv írója egyetért ezzel, szerinte nem túlzás azt állítani, hogy az emberiség sorsa az orvosok kezében van.

Azt, hogy napjainkban az orvosok egyre gyakrabban jelennek meg az élet védelmezői helyett halálhozókként, a szerző az abortusz, az in vitro megtermékenyítés és az eutanázia területéről tett példákkal bizonyítja.

A fejlett országokban mára az abortusz teljesen elfogadottá vált, évente ötvenmillió vetélést végeznek. Pártolói a magzatot nem tekintik élőlénynek, a „fogamzás melléktermékének”, „sejtcsomónak” nevezik. Ezzel szemben Górnny egyértelműen leszögezi: biológiai szemszögből kétség nem fér hozzá, hogy az emberi élet „a fogantatás pillanatában kezdődik. Ez nem hit, hanem tudás kérdése. Addig a pillanatig két egymástól független elem létezik: a női petesejt és a hímivarsejt. Egyesülésük percétől egy új, egyedüli emberi lény jön létre, amelynek saját, megismételhetetlen genotípusa van” (25.). Am az abortusz védelmezőire nem hat ez az érv, ők egyáltalán nem tekintik erkölcsstelennek a vetélést, sőt, van olyan Nobel-díjas orvos, Francis Crick, a DNA molekuláris felépítésének felfedezője, aki azt javasolta, hogy a szülők a születés utáni 48 órában dönthessék el, hogy a gyermek méltó-e a további életre, vagy fozsák meg attól.

Grzegorz Górnny a posztabortusz szindrómával is foglalkozik, ami súlyos lelki sérüléseket okoz az abortusz érintettjeinél. Így gyakori, hogy az orvosok agresszívek vagy alkoholisták lesznek, a vetélést végző nők depressziósak, reményüket veszítők, önbizalomhiányban szenvedők, hajlamosak az öngyilkosságra, pánikrohamok törnek rájuk, nehézséget okoz számukra a kapcsolatok megtartása vagy új viszonyok létesítése. Érinti az abortusz szindróma az apákat is, de még a testvéreket is. Itt szerepet játszik a tudatalatti, és a transzcendencia is megjelenik. Egy hétéves kisfiúnak például rendszeres rémálmai voltak: miközben játszott három testvérével, ők mindig elüllyedtek. A gyermeknek azonban nem voltak testvérei, arról pedig nem tudott, hogy az édesanyja három fiút elvetetett.

Az in vitro mesterséges megtermékenyítéssel kapcsolatban Górnny felhívja a figyelmet, hogy minden ilyen eljárással született gyermek élete más emberi lények pusztulásával jár. Ez az ára a mesterséges megtermékenyítésnek. Ma már több mint ötmillió az in vitro technikával született gyermekek száma a világon. Itt is jelentős azonban a pszichikai utóhatás, különösen, ha a hímivarsejt idegen férfi donortól származik. Egy így született fiú szerint „furcsa érzést kelt bennem, hogy a génjeim két olyan embertől származnak, akik soha nem szeretkeztek, soha nem táncoltak egymással, soha nem is találkoztak egymással” (73.).

Az eutanázia egyre nagyobb elterjedtségét a szerző azzal is érzékelteti, hogy ma már nem ritka a kriptoeutanázia, vagyis a beteg megölése annak akarata ellenére, mindez természetesen a humánusra való hivatkozással, mondván, hogy így megszabadítják az embert a fölösleges szenvedéstől. Egy professzor szerint mindez az eutanázia eszméjének logikus következménye: „Aki hiszi és vallja, hogy jót tesz, ha az ember életét megrövidíti annak érdekében, hogy megszabaduljon szenvedéseitől, annak nincs joga megtagadni ezt a jót azoktól a szenvedőktől, akik nem képesek rá, hogy kérjék” (104.).

Grzegorz Górnny lelünkkel felkavaró könyvében feketén-fehéren szembesülünk azzal, hogy mennyi gyilkosság történik napjainkban, békés körülmények között világszerte a kórházakban, legyen az akár a magzati étellel, akár az időskorral, az eutanáziával kapcsolatban. Ebben az a legmegdöbbentőbb, hogy egyesek a fejlődés jelének tekintik mindezt, humánus cselekedetnek. Pedig a kötet írója egyértelműen megfogalmazza: a „Ne ölj!” parancsa nemcsak a kereszténységre, hanem az egész emberiségre vonatkozik, az életet védelem illeti meg a fogantatástól kezdve természetes befejezéséig. (Ford. Koncz Éva; *Magyar Kurír – Új Ember Kiadványok, Budapest, 2019*)

BODNÁR DÁNIEL

SOMMAIRE*Questions controversées dans l'église aujourd'hui*

TAMÁS LÁSZLÓ SIMON:	L'héritage de saint Paul
ATTILA PUSKÁS:	Tendances dans la théologie contemporaine
EDVÁRD KAJTÁR:	Questions et thèses sur la liturgie
KLÁRA CSISZÁR:	Les femmes dans l'église
TIBOR GÖRFÖL:	L'histoire problématique de la Fraternité Saint-Pie-X
■	Entretien avec László Gruber
■	Poèmes de Laura Iancu, Judit Ágnes Kis et Károly Méhes
ÁGNES CZÖVEK:	Poèmes litaniques dans la poésie hongroise

INHALT*Umstrittene Fragen in der Kirche heute*

TAMÁS LÁSZLÓ SIMON:	Das Erbe von Apostel Paulus
ATTILA PUSKÁS:	Zeitgenössische Tendenzen in der Theologie
EDVÁRD KAJTÁR:	Fragen und Thesen über die Liturgie
KLÁRA CSISZÁR:	Frauen in der Kirche
TIBOR GÖRFÖL:	Die Geschichte und die Problematik der Piusbruderschaft
■	Gespräch mit László Gruber
■	Gedichte von Laura Iancu, Judit Ágnes Kis und Károly Méhes
ÁGNES CZÖVEK:	Litanei-Gedicht in der ungarischen Dichtung

CONTENTS*Controversial Topics in the Church Today*

TAMÁS LÁSZLÓ SIMON:	The Legacy of Apostle Paul
ATTILA PUSKÁS:	Contemporary Trends in Theology
EDVÁRD KAJTÁR:	Questions and Statements about Liturgy
KLÁRA CSISZÁR:	Women in the Church
TIBOR GÖRFÖL:	The History and Problems of the Pius Brotherhood
■	Interview with László Gruber
■	Poems by Laura Iancu, Judit Ágnes Kis and Károly Méhes
ÁGNES CZÖVEK:	Litany-Poem in Hungarian Poetry

Főszerkesztő és felelős kiadó: LUKÁCS LÁSZLÓ

Felelős szerkesztő: PUSKÁS ATTILA Főszerkesztő-helyettes: GÖRFÖL TIBOR

Szerkesztők: BENDE JÓZSEF, DEÁK VIKTÓRIA HEDVIG, LÁZÁR KOVÁCS ÁKOS, VÖRÖS ISTVÁN

Szerkesztőbizottság: HAFNER ZOLTÁN, HORKAY HÖRCHER FERENC, KALÁSZ MÁRTON, KENYERES ZOLTÁN, KISS SZEMÁN RÓBERT, POMOGÁTS BÉLA, SZÖRÉNYI LÁSZLÓ

Szerkesztőségi titkár és tördelő: NÉMETH ILONA Indexszám: 25 921 HU ISSN 0042-6024;

Nyomdai munkák: Séd Könyvkiadói Kereskedelmi és Nyomdaipari Kft., Ügyvezető igazgató: Dránovits István

Szerkesztőség és Kiadóhivatal: 1052 Budapest, Piarista köz. 1. Telefon: 317-7246; 486-4443. Postacím: 1364 Budapest, Pf. 48.

Internet cím: <http://www.vigilia.hu>; E-mail cím: vigilia@vigilia.hu. Előfizetés, egyházi és templomi árusítás: Vigilia Kiadóhivatala.

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletág, a Magyar Lapterjesztő Zrt. és alternatív terjesztők.

A Magyar Posta Zrt. postacíme: 1900 Budapest. Előfizetésben megrendelhető az ország bármelyik postáján, a hírlapot kézbesítőknél, www.posta.hu WEBSHOP-ban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, telefonon 06-1-767-8262 számon, levélben a MP Zrt. 1900 Budapest címen. Külföldre és külföldön előfizethető a Magyar Posta Zrt. fenti elérhetőségein.

A Vigilia csekkszámja száma: OTP V. ker. 11707024-20373432. Előfizetési díj: egy évre 6.000,- Ft, fél évre 3.000,- Ft, negyed évre 1.500,- Ft. Előfizethető külföldön a KKV-nál (H-1389 Budapest, POB 149.). Ára: EU országok: 6.000,- Ft/év + postaköltség, tengerentúli országok: 100,- USD, illetve ennek megfelelő más pénznem/év.

SZERKESZTŐSÉGI FOGADÓÓRA: KEDD, CSÜTÖRTÖK 10-14 ÓRA
KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA

Alapítvány
a Közjóért

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Ára: 600 Ft

VIGILIA

SZEMLE

PASCALINA LEHNERT	XII. Piusz közelében. Pascalina nővér visszaemlékezései
PATSCH FERENC SJ	Égető kérdések – katolikus válaszok
LACKFI JÁNOS	Van tüzed? Istenes versek
GRZEGORZ GÓRNY	Gyilkosság és orvostudomány

A SZEMLÉKET ÍRTÁK Bodnár Dániel, Gárdonyi Máté,
Kipke Ágnes és Sághy Ádám

KÖVETKEZŐ SZÁMAINKBÓL

- Ferenc pápa
- Az Eucharisztiaőről
- A Vigilia körkérdése
- Fehérváry Jákó, Heidl György,
Koronkai Zoltán és Török Csaba tanulmánya
- Falcsik Mari, Györfly Ákos,
Halmai Tamás, Izsó Zita,
Patak Márta és Vörös István írása

MINISZTERELNÖKSÉG

Nemzeti
Együttműködési
Alap

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.